

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 16 (435)

Fredagen den 17 april 1896.

9:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam ..... kr. 5.— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5.— Iduns Modet., månadsuppl. .... » 3.— Barngarderoben..... » 3.—	Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2-3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösnr endast för kompletteringar.)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad total stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.
---	--	--	---	--

Hanna Palme,

född von Born.

En af de vackraste idéer, som under de senaste åren här hemma väckts och, hvad mera är, äfven omsatts i praktisk handling, synes oss vara den, som tagit gestalt i »Föreningen för beredande af lifränta åt tjänare». Denna sammanslutning mellan husmödrar och husbönder har gjort till sin uppgift att genom årliga insättningar i lifränteanstalt betrygga våra tjänares ålderdom och att, så vidt möjligt, äfven intressera dem själfva för att genom förtänksamhet och sparsamhet bidra till detta mål. Det är i dessa dagar ungefär ett år sedan denna förening planlades i hufvudstaden, och Idun redogjorde då utförligt för dess program och arten af dess verksamhet i en uppsats om »Tjänareförsäkring», som återfinnes i numret för den 26 april 1895, och till hvilken vi hänvisa.

Icke minst från vår synpunkt är det ett glädjande tidstecken, att det är en kvinna, som varit upphovet till och allt fortfarande är den ledande kraften i denna behjärtansvärda rörelse. Fru *Hanna Palme*, född *von Born*, har i vida kretsar gjort sitt namn aktadt för dugande och offentliga inlägg i flere allmänviktiga frågor, och hennes intagande bild må därför i dag i dubbel bemärkelse kunna anses som en prydnad för de svenska kvinnornas blad.

Förliden fredag kväll hade »Föreningen för beredande af lifränta åt tjänare» inbjudit alla för saken intresserade till ett möte i Vetenskapsakademiens hörsal, vid hvilket

föreningens sekreterare och stiftarinna fru *Palme* lämnade en öfversikt öfver det nu tillryggalagda första verksamhetsåret.

Detsammans resultat ha visserligen icke varit så synnerligen stora, men man finge betänka att insättningarna också vore små. Talarinnan nämnde, hurusom föreningen definitivt bildades i oktober i fjol, hvarpå en broschyr och cirkulär, innehållande program, stadgar m. m. kringsändes i tusentals exemplar. Under det gångna året har föreningen haft ett kontor här i Stockholm — Kungsträdgårdsgatan 26 — öppet hvarje tisdag, hvilket lämnar upplysningar och förmedlar insättningar. I landsorten har föreningen verkat genom ombud och andra personer. Afsikten har varit att få filialer af föreningen eller lokalföreningar på alla större orter. På åtskilliga håll har detta sträfvanne mötts med stort intresse, och särskildt i Göteborg har en förening med liknande syfte bildats med understöd af inflytelserika personer. Äfven i Jönköping och Uppsala pågår just nu som bäst ifrigt arbete för stiftande af liknande sammanslutningar.

Här i Stockholm har anslutningen nog varit mindre, än man kunnat hoppas, och medlemsantalet öfverstiger ej 100. Orsaken härtill är bland annat den, att många husbönder tycka, att det går lika bra att sätta in pengar för sina tjänare, utan att tillhöra föreningen. Gent emot denna invändning påpekade fru *Palme* emellertid sammanslutningens och exemplats betydelse. Äfvenså framhöll hon, att de, som tjäna hos föreningens medlemmar, erhålla lifränteböcker, hvilka följa med tjänarne från plats till plats och sålunda kraftigt mana husbönderna att fortsätta med insättningarna. En annan anmärkning mot föreningens program vore den, att lifräntan ej utbetalades förr än vid 55 år, en ålder, som man antog, att de flesta tjänare ej uppnådde. Talarinnan visade emellertid med statistiska siffror, att procenten af kvinnor, som dö före 55 år, ej är synnerligen stor.

* * *

Människans lif är lika som järnet: använder man det, så blir det blankt, låter man det ligga onyttadt, förtäres det af rost.

H. Müller.

Fru Hanna Palme föddes den 9 augusti 1861 å Gammelbacka egendom nära staden Borgå i Finland, och hennes föräldrar voro senatorn och landtmarskalken friherre I. A. von Born samt hans maka Fanny von Haartman, en dotterdotter till skalden Franzén. Den unga flickan tillbragte sina uppväxtår dels i Helsingfors dels på fäderneegendomarne. En liflig intelligens och det varma intresse för kulturella sträfvanden, som ofta så fördelaktigt utmärker vårt gamla systerlands ungdom, röjdes tidigt hos Hanna von Born och funno näring och utveckling både i hemmet och på skilda utrikes resor. Ett par år förestod hon folkskolan å Gammelbacka och sysslade dessutom med literärt arbete för olika tidningar.

År 1883 ingick hon äktenskap med svenske dåvarande artillerilöjtnanten Sven Palme, numera direktör för försäkringsbolaget Thule i Stockholm samt medlem af riksdagens andra kammare. På den vackra villan Kallio ute i Djurholms villastad ha de unga makarne nu redt sitt gästfria och komfortabla hem.

När sällskapet »Nya Idun» stiftades i hufvudstaden år 1885 som ett kvinnligt motstycke till herrarnes välbekanta förening med samma namn, invaldes den lifliga och intelligent unga fru Palme som en af dess första ledamöter. Hon skulle snart ock bli en af de verksamaste.

Från ett besök vid ett af »Nya Iduns» samkväm vid denna tid lämnar den kända författarinnan »Ernst Ahlgren», den sedan så olyckliga fru Viktoria Benedictson, en liflig skildring i ett brev till norska »Morgenbladet». Hon beskriver häri sitt sammanträffande med Hanna Palme i följande målande ord, hvilka bättre än något annat gifva en karaktäristik af dennas friska och vinnande framträdande — en karaktäristik som äger sin fulla tillämplighet än i dag:

»Främst stod en ung flicka. En 'jäntunge' skulle jag vilja kalla henne, om ni vet, hvad det vill säga. Något af det sötaste, käckaste, täckaste, jag någonsin har sett! Och så får ni själf tänka er resten. Hon hade läst 'Pengar'*. Ja, det hade hon visst. Och hon stod där så förnöjd och tittade upp till mig med sin lilla pojkmän, och hon uttalade sina åsikter med en frankhet, så frisk och ursprunglig, att jag blef nästan förälskad. Ja, det blef jag, trots som någon gammal onkel. Och jag tänkte, att kunde en författare få en kärntrupp af sådana små hjärtetjufvar att slå sig igenom med, så vore det ingen nöd.

Och medan jag så gick omkring från grupp till grupp, dök detta pojaktiga lilla ansikte beständigt leende upp för min erinring. Jag kunde icke bli det kvitt. Det var omöjligt. Det ges vissa ansikten, som man känner, att man måste se igen, för att liksom prägla in dem i sitt eget inre. Jag kände, att dessa grå ögon skulle lysa för mig midt under mitt arbete, och att jag helt omotiveradt skulle kunna längta efter att återse detta burrediga hufvud.

Henne måste jag åtminstone ha reda på.

* Som bekant en af »Ernst Ahlgrens» romaner.

'Hvem är den där unga flickan?'
'Hvilken?'
'Hon, som ser ut som en gosse.'
'Jag vet inte, hvem du menar.'
'Jo, henne där med de grå ögonen. — Du vet det bestämdt!'

'Nej.'
'Nyss sluppen ut från pensionen — litet smågammal, själfsäker och — se, där är hon!'

'Åh, fru —'

Nej, jag svimmade icke. Men jag satte mig på en stol. Min pojke var en fru! Kom nu och tala om säker blick! Och där jag satt, blef jag sittande — en stund.

Jaså, de gifva kvinnorna se så ut här i Stockholm!»

Det har också just varit inom »Nya Idun» fru Hanna Palme först fört fram några af de ideella intressen, som tid efter annan besjälade henne. Hösten 1885 höll hon där ett föredrag om »Obligatorisk sjukvård, kvinnlig värneplikt», i hvilket hon utvecklade en tanke, som äfven »Esselde» ungefär samtidigt, men något senare framförde i Fredrika-Bremer-förbundets tidskrift.

I dessa dagar, då debatten om kvinnokrafternas möjligheter så lifligt är i gång, torde några af de synpunkter, fru Palme i detta föredrag framlade, ingalunda sakna sitt intresse.

Skola kvinnorna kunna påyrka rättigheter, i allo jämförliga med männens, måste de också åtaga sig skyldigheter, som fullt kunna anses motsvara deras. Därvidlag ligger största svårigheten i att kunna finna någon motsvarighet till mannens värneplikt. De krigiska amasonernas tid är förbi, och en värneplikt för kvinnan med sabel och gevär hör numera till det omöjliga. Där emot erbjuder sig själfmant sjukvården såsom det område, där det största antalet kvinnor kan finna allmännyttigt arbete, motsvarande mannens värneplikt — men ej en frivillig, ensidigt filantropisk sjukvård, utan en i lag stadgad skyldighet för *hvarje* svensk kvinna att under en kortare tid ägna sig åt det allmännas tjänst, speciellt åt sjukvården.

En åldersklass 18 eller 19-åringar — en ålder, som väl kan anses lämplig för den kvinnliga tjänsteplikten — består af några och 40,000 individer. Om härifrån enligt ganska liberala villkor befrias alla mindre lämpade, såsom sjuklingar, mödrar o. s. v., skall sannolikt icke mer än omkring 50 % af årsklassen återstå. Men äfven de sålunda återstående blefve för många att på engång placera på sjukhus m. m., hvarför årsklassen måste delas i flere uppbåd. I förhållandet till befintliga antalet sjuksängar skulle de tjänstpliktiga fördelas på länslasarett, sjukhus, barnsjukhus, barnbördshus, hospital o. s. v. till genomgående af en slags rekrytskola, hvarefter en del stannade kvar till tjänstgöring vid nyssnämnda inrättningar, en annan del hölles disponibel att på praktiserande läkares rekvisition bege sig till enskild sjukvård, företrädesvis i fattiga hem.

I februari 1887 höll fru Palme i »Nya

Idun» åter ett föredrag, denna gång om »Gemensamhetskök», hvarvid hon sökte utveckla de lättnader, som åtminstone för vissa kategorier af kvinnor skulle uppkomma genom anordnandet af kök, gemensamma för ett helt hus, samt i vissa afseenden gemensam hushållning.

Och fru Palmes sista tanke- och skötebarn, tjänareförsäkringsidén, har äfven burits till dopet inom det kvinnliga Iduns fadderrets. Det var det varma bifall, som saken här väckte, hvilket förmådde henne att sedermera på ett offentligt möte framlägga den, ett möte hvars resultat blef den redan nämnda föreningens stiftande. För samma ändamål höll fru Palme sistlidne mars äfven ett föredrag i Göteborg, där, som nämnt, nu en filial är bildad.

Fru Palmes flit och mångsidighet ha emellertid räckt till för ännu flere områden, bland dessa ett, som just i dessa dagar varit på tal genom fröken Kristine Dahls nyligen hållna föredrag och »Dräktreformföreningens» tioårsmöte. Hanna Palme var en bland stiftarinnorna af denna förening, har allt sedan i dess styrelse tagit en verksam del och i föreningens syfte vid åtskilliga tillfällen inledt diskussioner och hållit föredrag.

I sin bästa ålders fulla kraft som Hanna Palme ännu står, besjälad af varmt intresse för alla kulturella frågor och ledd af en hos våra kvinnor tyvärr icke allt för vanlig offervillig allmänanda, bör hon ännu ha ett vackert stycke framtidsarbete för sig. För hvad hon redan gjort, förtjänar hon ett uppriktigt tack, till kommande framgångar våra hjärtligaste välönskningar!

J. N—g.

Två öden

af Emil Linders.

I tysthet jordas.

*D*å linkludd bår låg liket af en man
med hufvud söndersprängt,
och än när natten flytt, vid bår'n jag fann
hans mor i sorg försänkt.

— Den döde varit sjuk och sökt den frid,
hvars hem är skuggors land.

— »I tysthet skall han jordas murn invid:
han föll för egen hand.»

— Din son, du arma mor, ej jordfärd får
med bön och klockors sång,
ej skoflar tre; — där ogräs rikast står,
reds honom boning trång.

Och mången tår från modersöga föll
så tungt på sonens bår.
— Att han blir nekad, han, som kär hon höll,
hvad sämsta usling får!

— Han ond? — Ett bittert ord hon aldrig hört
från mun, nu sällsamt blek,
och hand, som nu mot pannan vapnet fört,
för henne haft blott smek — — —

O, trogna moder, må din sorg bli stum!
— din son de fäfängt dömt,
ty tårar, som du fällt, vigt in det rum
där älskadt stoft blir gömdt.

Din son gjort illa; äfven sorgbenämnt
är lifvet blott ett län;
dock Herran sett din sorg, och han har skänkt
förlåtelse din son.

9 kupéen,

Jag under färden stundom värlat ord
med en, hvars åsyn fyllt mig med förfäran:
en dödssjuk kvinna, som från Rivieran
nu vände åter till sitt hem i nord —.

»För mig finns ingen plats vid lifvets bord,
jag blott är till som ogräs, moget skäran,»
hon sagt mig nyss. — Halft skrämnd utaf den läran
jag ryst och sett ut öfver snötäckte jord. —

Då hörs ett plötsligt shri. — En liten pilt
ryckt upp kupédörren; lifvet varit spildt,
om ej en kvinna skyndat till hans sida.

Det var min sjuka vän, nu sällsamt röd.
Jag sade: »Fröken, ni er önskat död,
dock lifvet tycks ha bruk för dem, som lida.»

Kvinnofrågor

vid 1896 års riksdag.

F ett halft tjog vid innevarande riksdag väckta förslag, berörande kvinnan eller förhållanden som ligga henne nära, äro de flesta i detta ögonblick afgjorda och afgjorda så, som flertalet förslag afgöres i vår riksdag — de hafva afslagits eller genom kamrarnes skiljaktiga beslut fått förfalla.

Därmed är visst icke meningen säga, att allt, hvad hvarje beskäftig projektmakare kommer med, bör bifallas eller att samtliga vid denna riksdag framlagda förslag varit af oomtvistligt värde. Långt därifrån!

Men en och annan af dessa kvinnofrågor borde dock, tycker man, förtjänat ett bättre öde än det som drabbat dem. I främsta rummet frågan om inrättande af en

Ålderdomsunderstödsanstalt för barnmorskor.

Då regeringen till fjorårets riksdag öfverlämnade ett omsorgsfullt utarbetadt förslag i ämnet, kunde hon hänvisa på en riksdagens skrivelse, hvori man just begärt den utredning, regeringen verkställt, och hvori man på förhand uttalat sina sympatier för den pensionsfråga — man nu ej vidare ville veta af! Den hufvudanmärkning, som uttalades mot k. m:ts förslag, var att det gick för långt, i det att enligt detsamma äfven enskildt praktiserande barnmorskor under vissa förhållanden skulle kunna bli delaktiga af den ifrågavarande ålderdomsunderstödsanstaltens förmåner.

Om det blott hängde på den haken — tänkte professor Curt Wallis — så vore det ju en lätt sak att till en kommande riksdag framlägga regeringsförslaget å nyo, men med uteslutande af de enskildt praktiserande barnmorskorna. Sagdt och gjordt, hr Wallis väckte i år en motion om pensionering af blott och bart de i kommuners tjänst anställda barnmorskor. Detta förslag borde väl ha kunnat godkännas, äfven om man icke ansåge sig kunna gå med på den jämväl af hr W. föreslagna skrivelsen till k. m:t med anhållan om utredning af möjligheten att äfven bereda de enskildt praktiserande något understöd på gamla dagar.

Men — det gick ej bättre i år än i fjor. Motionen afslogs i båda kamrarna.

Det torde dock knappast kunna dröja länge, förrän denna synnerligen behjärtansvärda fråga åter bringas å bane och då, såsom man hoppas, erhåller en tillfredsställande lösning.

En bland de ur principiell synpunkt viktigaste frågor, som vid årets riksdag förekommit, är utan tvifvel den om

Kvinnans rätt att inför domstol föra andras talan.

I 15 kap. 2 § rättegångsbalken står stadgadt, att »de som för andra må tala och svara skola vara oberyktade, ärlige, sedlige och förståndige män». Nu lär det emellertid förhålla sig så, att lagspråkets »man» i åtskilliga fall tolkats som »person», hvadan flere domstolar tillåtit kvinnor uppträda som rättegångsombud, medan andra domstolar med en mera bokstafsenlig tolkning af lagbudet förvägrat kvinna denna rätt. För att bringa klarhet och reda i saken föreslog nu hemmansägaren O. Persson i Killebäckstorp, att ordet »män» helt enkelt skulle strykas ur den ofvan citerade lagparagrafen. Men det ville ej lagutskottet vara med om, och hvarför? Jo, därför att utskottet ansåg ifrågavarande lagrum icke utgöra ovillkorligt hinder för kvinna att inför domstol föra andras talan, hvarför det såsom mera oskyldigt kunde få stå kvar. Ett egendomligt argument! Det vill annars synas som om just den omständigheten, att »män» icke ovillkorligen behöfver tolkas som annat än »personer» — således likaväl »kvinnor» — borde föranleda utskottet att befria lagen från tvtydighet.

Andra kammaren biföll motionen, men första kammaren stod på utskottets sida, hvadan frågan har förfallit. Enda vinsten är, att lagutskottet gifvit de domare ett stöd, hvilka vilja medgifva äfven kvinnor rätten att uppträda som sakkörare.

En af de i år framkomna motionerna om s. k. lokalt rusdrycks veto innesluter i sig, jämte det rena nykterhetsintresset, äfven en fråga om

utsträckt medborgarerrätt för kvinnan.

Redaktör O. Eklunds motion innebär nämligen, att förbud mot utskänkning af spirituösa drycker skulle inom de särskilda kommunerna kunna beslutas genom allmän omröstning, hvori hvarje till myndig ålder hunden kvinna så väl som man skulle äga deltaga. Motionen, som afslogs i bägge kamrarna, torde emellertid icke ha stora utsikter för sig att, ännu på länge åtminstone, vinna riksdagens bifall.

Fosforförgifningarna.

Strax före påsk sysselsatte sig Andra kammaren en stilla förmiddagstimme med en liten industri- och näringsfrihetsfråga, som af utskottsbetänkandets rubrik att döma knappast kunde misstänkas innesluta en så dystert allvarlig samhällsangelägenhet, som verkligen var fallet: frih. W. G. v. Schwerins motion om förbud mot införsel och försäljning inom landet af fosfortändstickor.

Ingen som följer med tidningarna, har kunnat undgå att förvånas öfver de talrika fall af fosforförgifning, som förekommit under de senare åren. Af statistiken känner man, att själfmordens antal vuxit ofantligt under de sista tjugu åren — tack vare missbruket af fosfortändstickor. Fosforförgifningarna utgöra f. n. $\frac{2}{3}$ af alla

förgifningsfall, och ser man närmare efter, hvilka det är som begagnat sig af fosforföret med dödlig påföljd, så ger åter statistiken en betydelsefull fingervisning. Af hundra olyckliga hafva 95 varit kvinnor.

Vi behöfva icke närmare ingå på detta mörka kapitel. Afsikten har nog i de flesta fall icke varit att döda sig själf, utan — som en talare i Andra kammaren uttryckte det — ett annat lif: men resultatet har efter gräsliga plågor ofta blifvit döden för den olyckliga, som tillgripit ett brottsligt medel för att undandraga sig lättsinnets följder och samhällets dom.

Efter en ganska liflig diskussion beslöt Andra kammaren med 86 röster mot 74 för sin del att till k. m:t aflåta en skrivelse i motionens syfte. Första kammaren har ännu ej fattat beslut i frågan.

Att försvåra åtkomsten af ett verksamt gift må ju vara en åtgärd att tillgripa i första hand, då man ej ser någon möjlighet att tränga till roten af det onda. Den reform som här är af nöden är en reformering af det allmänna åskådningssättet, som ännu med stränghet dömer den olyckliga unga kvinnan, medan mannen som vållat hennes olycka går fri från tadel.

(Slut i nästa nummer.)

Uttalade ord.

Skiss för Idun af Agathe Lind.

II.

Julisolen strålade öfver stadens torg och gator. Det var varmt, det var kvaft, och stearne brände under vandrarnes fötter.

Nere vid hamnen fläktade friska vindar från sjön, och där rådde lif och rörelse. Ångbåten Lindö, som gick långt ut i skärgården, låg just färdig att afgå, med ångan uppe. Bud på bud från slaktare, bagare och bryggare aflämnade sina paketer och korgar till styrmannen, som med ett orubbligt lugn mottog allt, stufvade och ordnade det. Så kommo några försenade passagerare springande i sista minuten, varma och andfådda.

»Kasta loss!» ljöd kaptenens röst, och båten backar ut, stampande, darrande i de hvitfradgade vågorna.

Det viftas med hattar och näsdukar från för och akter, viftas från hamnen — farväl — farväl!

»Sakta framåt!» Vattnet blir lugnt och båten glider stilla ut ur hamnen; så småningom försvinna husen, kyrktornen och de höga skorstenarne ur sikte, och med full fart ångar båten ut på öppet vatten.

På akterdäck gjorde passagerarna det så trefligt för sig som möjligt, sökte upp lä och skugga, togo fram böcker och tidningar eller roade sig med att betrakta naturen och sina medpassagerare.

En herre, som vandrade fram och tillbaka på däck, väckte en viss uppmärksamhet. Det var en lång, medelålders man, med ett allvarligt utseende; det låg något visst utländskt öfver hans dräkt, och hans obesvärade sätt häntydde på att han var van att röra sig ute i världen bland människor. Han gick ofärligt af och an, stannade endast då och då för att se på något af de vackra landtställen, som båten passerade. Så småningom slappades de nyfiknes intresse, och han fick fortsätta sin vandring ostörd af frågande blickar.

En dam kom nedifrån salongen upp på däck, med en bok i handen; hon satte sig på en lugn, skuggig plats och skulle just börja läsa, då hennes blickar föllo på den ensamme vandraren. Hon ryckte till och betraktade honom noga.

»Nej, det är icke möjligt, det är ej han,» tänkte hon, och öppnade sin bok, men så såg hon på honom igen, deras blickar möttes, frågande, undrande — så gled ett igenkännande leende öfver hennes ansikte, och han skyndade fram till henne.

»Det är ju fröken Agnes — förlåt, fru Byman?»

»Ja, hon och ingen annan,» svarade Agnes gladt. »Och det är verkligen ingenjör Warin, som jag ser framför mig?»

Han böjde småleende på hufvudet och satte sig bredvid henne.

»Det var då lika kärt som oväntadt, att vi skulle sammanträffa.» Hans röst var mjuk och behaglig, och ansiktets stränga uttryck var nu nästan försvunnet, då han såg på den täcka unga frun. Det hade nog blifvit en och annan rynka på hennes panna, sedan han såg henne sist, och hyn var ej så fraiche som förr, men ögonen, de klara, gråblå ögonen, de voro sig lika och påminde honom så mycket om ett par andra —

»Ja,» sade fru Byman lifligt, »det är så oväntadt att möta en person, som man nästan upphört att räkna bland de lefvandes antal! Men hvart skall ni fara?»

»Jo, min bror, artisten, ligger ute vid Lindö och målar, och nu skall jag dit ut för att hålla honom sällskap några dagar. Vi ha icke träffats på åtta år.»

»Är det verkligen så längesedan ingenjören reste! Nå, hur har ni haft det under denna tid?»

»Åh jo, mina öden ha växlat. Jag reste härifrån direkte till Argentina, och kom dit under ytterst oroliga och ogynnsamma politiska förhållanden, revolution på revolution; allt arbete var nedlagdt, och omöjligt att få någon plats. För att kunna komma därifrån tog jag till slut hyra som simpel matros på ett segelfartyg, destineradt till Newyork. Sedan jag kom dit, har jag försökt mig på litet af hvarje, men under de två sista åren har jag haft en mycket bra plats på en ritbyrå, och den hoppas jag få behålla.»

»Ni ämnar således återvända?»

»Ja, naturligtvis! Här är ju intet som kvarhåller mig numera.»

Det låg ett sorgset tonfall i hans röst, som kom fru Byman att se på honom forskande — visste han, eller visste han det icke?

Ingenjören satt tyst och stirrade frånvarande ut öfver vattnet, så vände han sig hastigt mot Agnes igen och sade:

»Men här ha vi nu suttit och talat endast om mig, och bättre kunna vi då använda den stund som vi äro tillsammans. Var nu god och berättå litet om er själf. Hur långt har er man hunnit i graderna?»

»Icke längre än till kapten,» svarade Agnes småleende, »men han blir väl mer med tiden, hoppas jag!»

De sutto tysta en stund; bägges tankar rörde sig kring samma ämne, men — det var så svårt att börja tala därom. Slutligen sade Agnes, med en viss ansträngning att låta obesvärad:

»Erik är chef på en kanonbåt i sommar, och barnen och jag bo på ett ställe som heter Veda, där vi dela en villa med min syster och sväger. Ni vet väl att — — Emmy är — — gift?»

»Ja,» svarade han kort. »Min bror har skickat mig svenska tidningar några gånger, och i en af dem såg jag giftermålsannonsen.»

Åter sutto de tysta. Agnes bladdrade i sin bok, och ingenjören blickade tankfullt på den glittrande vattenytan.

»Vet ni, ingenjör Warin,» började Agnes sakta, »jag trodde så säkert en gång, att — att Emmy skulle blifva er hustru.»

Han spratt till. »Ja,» sade han slutligen, »det var också min käraste dröm, och för att kunna förverkliga den reste jag utomlands i hopp om framgång och en trygg ställning. Men — när jag fick det — då var hon en annans hustru.»

»Älskade ni henne verkligen! Men hvarför sade ni då icke ett enda ord till henne därom, innan ni för?»

»Hvad skulle jag säga, fattig som jag var och med en oviss framtid? Hur kan ni tänka, att jag då skulle vilja binda en kvinnas öde vid mitt! Nej, så mycket hederskänsla hade jag ändå!»

Agnes vände sig häftigt emot honom.

»Åh! jag blir utom mig, när jag hör sådant! Hederskänsla! Tror ni då, att en kvinna låter binda sig, om hon icke själf vill? Skall en man icke ha så mycket förtroende till den kvinna han älskar, att han kan fråga henne: vill du vänta på mig? Emmy var ej ett barn, hon var en tänkande, allvarlig flicka, som hade vetat, hvilket löfte hon gaf, och — hon skulle ha väntat på er hela lifvet, om så hade fordrats!»

»Hela lifvet säger ni, fru Byman, och fyra år efter min afresa var hon gift.»

Agnes såg strängt på honom, innan hon svarade:

»Om ni hade sett, hvad Emmy led under dessa år af ångestfull oro och väntan, vore kanske er ton litet mindre ironisk nu. Men jag vet, att hon älskade er och trodde sig älskad tillbaka; så reste ni plötsligt, utan att säga ett enda ord, som hon kunde trösta till. Hvad hon längtade, hvad hon väntade, min arma lilla syster! Så gingo åren, jag blef gift, föräldrarna föllo ifrån, och Emmy stod ensam i världen, med ganska litet att lefva af. Hon vistades då i mitt hem och sammanträffade där med docenten Jung, en god vän till min man. Det dröjde ej länge, förrän Gunnar Jung frijade, men det var först efter en lång betänketid, som Emmy samtyckte till att blifva hans hustru.»

Ingenjören satt med nedböjdt hufvud.

»Är hon lycklig?» frågade han hviskande.

»Lycklig i sitt äktenskap, menar ni. Ja, det råder ett mycket godt förhållande mellan Emmy och hennes man, och förra året fingo de en liten dotter, som naturligtvis är deras största glädje. Men, vi äro ju strax vid Veda, och då måste jag gå och ordna mina saker.»

Hon försvann, och ingenjören satt ensam kvar, djupt försjunken i tankar. Gamla sår hade rifvits upp med förnyad sveda. Var det möjligt, att tvänne människors hela lefnadslycka kunde bero på några ord? Var det någon högre vilja som styrde, eller berodde allt af en slump? Den sista tanken förskräckte honom; nej, så kunde det icke vara; felet var uteslutande hans eget. Det som han nyss, liksom för åtta år sedan, kallat för hederskänsla, var ej det egentligen en missriktad stolthet, ett falskt högmöd — —

»Färväl, ingenjör Warin!» sade fru Byman brådsande. »Tack för denna stunds samvaro! Det var både roligt och vemodigt att träffa er igen. Men, nu ber jag så innerligt om en sak — visa er icke, medan båten ligger vid Veda brygga, ty Emmy är nog därnere. Stör icke hennes lugn, hon har fått lida tillräckligt. Gå undan, lofva det!»

Ett halfkvädft »ja» var allt hvad Agnes fick till svar, och så skyndade hon bort. Ingenjören gick upp i storhytten, där han ställde sig så, att han hade god utsikt, utan att själf gärna kunna synas. Se henne måste han!

Det var mycket folk på bryggan, och när Lindö lade till, blef där lif och rörelse, skratt och prat. Docenten Jung och hans fru hade svårt att hålla styr på de båda små gossarne Byman, som nödvändigt ville springa ombord för att hälsa på »mamma», och när hon slutligen kom i land, rusade de fram till henne under högljudda glädjehrop. Så lade båten ut, och hvar och en drog sig hem till sitt.

De båda systrarna gingo tillsammans upp för höjden, där deras villa var belägen, och när de hade hunnit halfvägs, stannade Agnes, lade sin arm om systemns lif och tvang henne med mildt våld att vända sig om. Det var en härlig utsikt däruppe! Sjön låg klar och spegelblank i den stilla sommarkvällen, den nedgående solen kastade sina sista strålar öfver holmarne och skären, och långt därute syntes Lindö som en liten hvit prick, så svängde den om en udde och försvann. Alla Agnes' tankar voro upptagna af honom, som båten förde med sig, längre och längre bort. Hon tryckte Emmy tätt intill sig och kysste henne; det var liksom om hon ville framföra en hälsning — en hälsning utan ord.

—*—

Till Iduns julnummer

önska vi en kortare, treflig och underhållande julskiss, naturligtvis original, på tre, högst fyra vanliga Idunsspalter. Den bör alltså behandla ett motiv, som står i samband med den stora, oss alla så kära högtiden, och, så vidt möjligt, gifva en innerlig, varm stämning af scenisk julglädje och svensk jultrefnad. Vi inbjuda därför en hvar, som till äfventyrs idkar pennans idrott, att tästa om

det pris af 50 kronor,

som vi utfästa för den bästa julskiss, hvilken till oss insänds senast den 20 instundande maj. På hvarje bref bör teknas: »Till Iduns julskisstiftning», och måste författarens fullständiga namn och adress åtfölja i särskild förseglad namnsedel,

hvilken brytes endast i det fall, att berättelsen kommer till användning.

Utom fentiokronorspriset ämna vi förära den prisbelönade författaren

originalteckningarna till de illustrationer,

hvilka vi skola låta någon framstående artist utföra till berättelsen, och som komma att representera ett minst lika stort värde som penningpriset.

Stockholm den 15 april 1896.

Red. af Idun.

—*—

Om »kvinnans ställning och uppgift i samhället»

hölls den 12 dennes i föreningen »Studenter och arbetare» inför en talrik åhörarekrets en längre, liflig och sakrik diskussion, närmast föranledd af fröken Ellen Keys broschyr om »Missbrukad kvinnokraft». En mängd talarinnor, flere af erkänd talang, förfäktade med värme och öfvertygelse kvinnans rätt till gedigen bildning samt till själfständig verksamhet. Under det dr Casel, dr Nyström och pastor Björk höjde varnande röster mot kvinnans inträde på mannens verksamhetsfält, betonade de öfriga talarena, särskildt rektor Almqvist och riksdagsman Fjällbäck, det sunda, berättigade och välsignelsebringande i kvinnorörelsen, sådan den öfverhufvud gestaltat sig i vårt land.

Bland dem af kvinnoosakens feminina representanter, som åhördes med största intresset, må nämnas diskussionens inledarinna, fröken Anna Sandström, som på sitt blida, spirituella sätt skildrade kvinnorörelsens uppkomst och utveckling, fru Olivecrona, som, bland annat, sekunderad af fröken Hilda Casselli, till allmän förlustelse föredrog ett 40 à 50 år gammalt hofrättsprotokoll, afstyrkande, för kvinnans egen dyra frid naturligtvis, det våldiga förslaget, att hon skulle kunna bli myndig, fröknarna Rostling och Wahlström, som, den förra med afmått värdighet, den senare med glödande energi, angrepo vissa delar af fröken Keys ofvan nämnda skrift, fröken Anna Whillock, som friskt och humoristiskt försvarade densamma — två af talarena hade förut betygat författarinnan sin tacksamhet — samt fröken Ellen Key, som med själf full enkelhet uttalade sitt fasta, genom aftonens diskussion stärkta hopp, att det mål hon åsyftat med sina senaste föredrag och broschyrer, nämligen kvinnorörelsens sammansmältning med den sociala frågan, snart skulle vara nådt.

Då Idun med det allra första ämnar återkomma till en öfversikt öfver den literära fejd fröken Keys mångomtalade föredrag framkallat och de viktigaste inlägg, som därvid från hennes vedersakares sida gjorts — af fruarna Ellen Idström och Alma Cleve, fröknarna Anna Sandström och Mathilda Roos — inskränka vi oss för dagen till denna kortfattade framställning af söndagens diskussion.

—*—

Kamraten,

illustrerad tidning för Sveriges ungdom är obestridligen vårt lands förnämsta ungdomsblad. Pris för helt år 3 kr. Ännu kunna alla nummer erhållas.

—*—

När man skall hålla gästabud...

Några praktiska vinkar för unga husmödrar.
Af *Ellen Bergström*.

VI.

Efter middagen.
(Sista artikeln).

En om än aldrig så skickligt komponerad och väl tillagad middag »söker» likväl alltid i någon mån, och kroppen känner sig efter den i behof af en stunds hvila. När därför gästerna, vederbörligen förplägade med mat och dryck, lämnat matsalen för salongen, åligger det värdfolket att tillgodose detta behof. Alltså först och främst ostörd matro! Man slår sig ned i bekväma emmor och soffor och digererar. Under denna siesta kringbjudes kaffet, hvilket, för att tala på hvardagsspråk, sätter ned maten, eller, hvilket om man vill uttrycka saken mera vetenskapligt, i följd af att koffeinet höjer nervsystemets retbarhet, genom sin stimulerande verkan anses befrämja matsmältningsprocessen. Denna den första af alla drycker, när den ej är bortfuskad, serveras i små, äkta mokkaoppar, och bör kaffet vara så starkt, att de som föredraga café noir, d. v. s. kaffe utan grädde, med välbehag kunna njuta det.

Sedan kaffet är drucket, skiljes i allmänhet sällskapet åt för en stund. Damerna kvarstanna i salongen, och herrarne visas af värden in i rökrummet. Om man ej har ett enkom sådant, apteras för ändamålet värdens rum eller ock t. ex. något utbyggt fönster i matsalen, hvilken då så fort sig göra låter afröjes och vädras; och här framställas konjak, likörer och cigarrer, hvilka sedan blifva kvarstående under hela aftonen. Inbjudande länstolar få ej saknas. Om frun har »ses jours», som det heter, kan det med skäl sägas, att herrn i huset vid dessa tillfällen har »ses heures». Under dessa stunder knyts ofta viktiga bekantskaper, utbytas tankar och åsikter i dagens brännande frågor, inledas ej sällan affärsförbindelser af vikt o. s. v. Värden bör förstå att här sammanföra män, som kunna hafva intresse af att lära känna hvarandra, samt aflägsna hvarje element, som kunde verka störande. Herrarne stanna bär så länge de behaga, men skulle det blifva för kvatt och varmt, kan ju värden, om ingen annan tager initiativet, återinföra dem i salongen med några förbindliga ord.

I salongen råder nu åter ett ganska animeradt sällskapslif. Några nya gäster hafva anländt, tillförande de domnande lufsandarna nytt lif och intresse. Att bland dessa befinna sig någon pianovirtuos eller sängerska, hvilken blifvit ombedd att låta höra ett par nummer, är ett godt och lämpligt arrangemang. Musiken älskas af snart sagt hvarje människa och ger en lyftning som föga annat. Att för öfrigt ingå i enskildheter rörande sättet att roa ett sällskap, ingår ej i planen för dessa uppsatser, som egentligen afse gästabuden och ej de s. k. nöjena: baler, soaréer, sällskapsspektakel m. fl. Grundprinciperna för hvarje slags mottagning sammanfatta vi emellertid sålunda: Att tiden för gästerna förflyter så angenämt som möjligt och att samtalet städse vidmakthålles lifligt och animeradt.

Under aftonens lopp kringbjudas kolsyradt mineralvatten samt andra läskedrycker jämte frukt och konfektyrer; innan man skiljes åt té och sandwiches.

Hvem det tillkommer att gifva tecken till uppbrott? Ja, den frågan kunna vi rasonera om, men likväl ej fullt utreda.

Enligt den gamla traditionen tillkommer det värdinnan själf att göra det, men — uppriktigt sagdt — har hon litet svårt att till sitt främmande säga: »Gå er väg, ty nu vill jag gå och lägga mig,» hvilket dock blefve andemeningen i hennes ord, hon måtte nu kläda dem i hvilken fras som helst. För närvarande gör sig den uppfattningen gällande, att det tillkommer den förnämsta i sällskapet att först bjuda farväl. Men enär detta förutsätter en viss portion uppblåsthet hos ifrågavarande person, skulle däraf följa, att bland blygsamt folk ingen toge detta steg. Då frågan alltså, som sagdt, ännu är oafgjord, mena vi det vara bäst, att det goda omdömet, för att ej säga det goda hjärtat, bestämmer härvidlag.

Tilläggas må, att det är ganska vanligt, att strax efter den utsatta hämtningstiden gästerna samfäldt resa sig. Ingen gifver egentligen signalen, men konversationen har börjat slappas och tröttheten infinner sig hos litet hvar. Någon i kretsen säger, att det är sent. Värdfolket protesterar ej. Soarén är slut.

Och innan äfven nu vi, min ärade läsarinna, säga hvarandra farväl, må det ej anses ur vägen, att några ord blifva yttrade om tvänne med gästabuden tämligen nära förbundna saker, nämligen tacksägelsevisiterna och drickspengarne till tjänarne. Visserligen gälla båda delarna gästernas, ej värdfolkets angelägenheter, men — ena gången värdinna, andra gången gäst, det är ju gången.

Förr i tiden hölls det strängt på, att man i det hus, där man varit bjuden, inom åtta dagar skulle aflägga en visit för att »tacka för sist». Ehuru visiten fortfarande anses lika obligatorisk, är emellertid nu mera tiden för densamma ej lika rigoröst bestämd. Äfven fruntimren i vår tid äro ej så utslutande upptagna af sina förpliktelser i sällskapslivet som förr, utan de hafva därjämte flerfaldiga sysselsättningar och allmännyttiga intressen, som lägga beslag på deras tid, för att nu ej tala om bestyren i hemmen, som äro desamma nu och fordom. Tiden för visiten betyder, som sagdt, ej så mycket. Men må de ej tillåta sig samma frihet i detta afseende som herrarne, hvilkas af träget arbete i statens eller enskild tjänst upptagna förmiddagar ofta ej tillåta dem gå på dessa visiter, som de följaktligen få ersätta med att aflämna sina kort. Ett sådant tillvägagående skulle anses ohöfligt af en dam. Visiten äro för henne, om hon lefver med i världen, verkliga plikter, som hon ej får taga med likgiltighet, och med hvilka hon äfven kommer sin man, eller far eller bror, till hjälp, genom att så att säga representera dem.

Är frun i huset ej hemma, lämnar den besökande ett kort med sitt och sin mans namn jämte ett från mannen ensam. Ett fruntimmer aflägger ej visit hos eller lämnar kort till en herre, annat än under exceptionella förhållanden. Till familjens yngre medlemmar aflämnas ej kort.

Hvad nu drickspengarne angår, så har mot detta systems tillämpning i det all-

männa lifvet skrivits och talats en hel del, och, vi kunna tillägga — utan all framgång. Drickspenningsystemet florerar. Men i det enskilda lifvet böra vi göra hvad på oss ankommer att mota detta beskattningsväsen, som från andra länder börjar göra sitt inträde hos oss. Från Tyskland ha vi hört uppgifvas, att drickspengarerna understundom för en gäst kunna uppgå till lika stor summa som middagen hade kostat honom. Och detta är ju en orimlighet. Det ligger i gästfrihetens idé, att de bjudande i alla vägar sörja för de inbjudnas trefnad, och naturligtvis tillkommer det dem då äfven att ersätta sina tjänare så väl, att dessa gladt och villigt utan bitanke på drickspengar passa och tjäna husbondfolkets gäster. Skola vid ett gästabud drickspengar gifvas, så må denna förpliktelse åligger värdfolket själf. Ingen regel emellertid utan undantag. Ehuru det måste dömas som förkastligt att vid bjudningar i hemmen på sätt blifvit nämnt gästerna beskattas, gifs det dock tillfällen då man bör känna sig manad att på ett mera materiellt sätt visa de underordnade sin erkänsla, nämligen då man för sin personliga del åsamkar dem särskildt besvär, t. ex. är ensam inbjuden eller gäst öfver natten. Är jag flitig gäst i ett hus, torde det ock vara lämpligt och ligga nära till hands att vid julen ihågkomma tjänarne.

Barfota.

Ett litet kapitel i hälsovård
af *Husmoder*.

Det var i förra veckan. Vårsolens nästan första värmande strålar hade helt hastigt och lustigt klädt vinterlandskapet i vårskrud. Fågelsång och +15° C. i skuggan! Det var annat än Bores frostiga framfart under hela midfastoveckan!

Men det var ju hälsolära och icke vårstämningar, jag utlofvat. Sant! Men just en vårstämningbild var en af de två yttre anledningar, som närmast förorsaka dessa rader. Taflan eller stämningsskildern, hur man nu vill kalla den, var — all poesi å sido! — en vattenpuss, hvilken, inom parentes sagdt, till följe af sin betänkliga närhet intill possessionens »guldgrufva» i klarhet lämnade åtskilligt öfrigt att önska; vidare: statdrängens förhoppningsfulle herr son på 9 vingar i färd med att, barbent öfver knäna, pejla dess grund, och så min egen lilla 11-åriga Tora, i pryddlig ordning vid ladugårdsväggen uppradade galoscher, knäppkängor och strumpor för att sedan af hjärtans lust fördjupa sina knubbiga apostlahästar i det våta elementet tillsammans med sin »vän i viken». Modersinstinktens första impuls ville göra en hastig ändalykt på färden. Men de förtjusta barnaanletena, upptäckten, att Tora var iklädd »sin gamla grå», och framför allt reminiscenserna af Kneipps försäkningar om vattenpromenaders synnerligen välgörande inflytande på våra småttingars respektive »hälsor» bevekta hjärtat, och jag gaf mig till tåls, försjunkande i en nyss anländ tysk tidning.

Underbart! Det första, på hvilket min blick föll, var en uppmaning, påminnande om dem, vi vintertiden ofta möta i våra svenska tidningar, och hvilka pläga se ut ungefär såhär: »Sänden edra barn på isen!»

Sparsamma Nyheter i klädnings-, kapp- och kostymtyger Fruar!

för vårsäsongen hos *Hildur Andersson*, Stockholm.

12 Hötorget 12
Filial: 4 Södermalmstorg 4.
Riks- och Allm. tel.

C. W. SCHEUMACHER
 Kgl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.
 SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prisurant.

Denna var undertecknad af flere läkare och innehöll en uppfordran till »föräldrar och barnvänner» att, »så snart temperaturen det tillåter, väcka eller gifva fria tyglar åt barnens inneboende instinkt att vilja springa barfota, ett, enligt af erfarenhet och vetenskap bekräftadt rön, mäktigt och välgörande befordringsmedel för blodets omlopp, sund transpiration, fötternas fria och naturliga utveckling samt organismens härdande mot väderlekens eljes ofta menliga inflytelser.» Jag läste — och Tora fick förblifva i amfibernas element, till dess middagsklockan ringde. Och sedan dess hafva hennes små frihetsträngtande fötter en stund hvarje dag fått afkasta sitt fängsel, och jag har lofvat henne, att så snart sommaren blifvit bofast, i regel få blifva detsamma helt kvitt. I följd frodades hon och en eljes till hälsan klen, hos oss för tillfället gasterande kusin »från sta'n» förträffligt under denna »opdragelsemetod».

Men hvart vill jag hän med allt detta? Jo, närmast till frågan, hvarför hos oss — trots barnens välkända smak för och trots hälsolärans och sunda förnuftets rekommendation utaf fötternas otvungna utveckling under barnåren — bruk och konvensans ej gärna tillåta »bättre mans barn» att på fattigmannamanér sommartiden gå barfota. För min del tycker jag, att en naken, välbildad och välskött barnaföt passar i stycke med äfven den elegantaste dräkt och det finaste sällskap. — I utlandet är seden delvis olika. I Finland är ej ovanligt, att barn af högsta ståndsklass — isynnerhet på landet — för hela sommaren äro befriade från de osunda fotbeklädnaderna. Och i Ryssland och Sydeuropa råder samma förhållande i utsträckt skala. Under min uppväxt tillbragte jag jämte en släkting nära 7 månader hos en grefflig familj i närheten af Firenze i Italien, under hvilken tid både jag själf och husets med mig jämnåriga plantor blott ett lätt räknadt antal gånger försakade vårt tillåtna nöje att — för att nu åpropos romarariket tala med romarskalden — »pede libero pulsare tellus» (med fri fot trampa jorden).

Jag vill genom att framdraga denna — såsom det kanske tyckes mängen — oväsentliga och intresselösa sak, som dock för våra småttingar ingalunda är i hygieniskt afseende oväsentlig och minst lika litet intresselös, hemställa till fördomsfria mödrar, att de måtte — hvar i sin stad — göra sitt till för att på denna punkt korrigerera en onekligen missriktad konvensans i vårt land. Studeren *dels* t. ex. Kneipp; studeren *dels* ock edra barns medfödda fallenhet för berörda art af frihet! Och i skolen finna en ovanlig samklang mellan det för de små *önskvärda* och af dem *önskade* — ett »utile dulci».

—*—

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

VIII.

Psykoterapi

eller

behandling af sjukdomar med hypnos och suggestion.

Af Doktor *Otto G. Wetterstrand*.

(Forts.)

Då vi människor alla mer eller mindre tro, så äro vi också alla mer eller mindre mottag-

liga för suggestion, d. v. s. mer eller mindre suggestibla, såsom det heter. Suggestibiliteten är sålunda en fysiologisk egenskap, som inbor i vårt själslif, och den, som misskänner detta, visar blott därigenom, att han saknar själfkritik. De flesta människor ha nämligen en viss benägenhet för att låta sig påverkas af andra människor genom föreställningar, och en väntad psykologisk eller fysiologisk effekt har en bestämd benägenhet för att också verkligen inträffa. Men bland människor visar sig som sagdt en stor olikhet i mottagligheten för suggestion, många äro nämligen som känt är så mottagliga, att den förmår frambringa de starkaste och mest i ögonen fallande verknin- gar. Dessa senare, när de äro sjuka, kunna botas efter hvilken metod som helst, vare sig de använda homöopatiska medel eller resa till Aronson, Kneipp eller Lourdes. Det är icke de påstådda och utbasunade läkefaktorer, som under dessa förhållanden användas, de där verka botande, hvarken de homöopatiska medlen eller de och de badformerna eller det undergörande vattnet, utan det är patienternas egen starka tro, att just detta skall bota dem, d. v. s. deras starkt utvecklade suggestibilitet. Om alla människor nu hade en sådan hög grad af suggestibilitet, så skulle en enkel psykisk behandling lätt kunna bota många sjukdomar. Men förhållandet är ju icke så, de flesta äga icke en sådan suggestibilitet och kunna därför icke så lätt i sitt vanliga tillstånd psykiskt påverkas. Om det nämligen kunde lyckas att fylla den sjukas hela tankelif med tillfrisknandets idé, så skulle i sådana fall hälsa inträda. Det är just detta, som lyckas ibland, när den sjuke besitter en högre grad af suggestibilitet. Men i flertalet fall är den sjukas autosuggestion mäktigare, han producerar ideligen sina sjukdomsförnimmelser och skapar kanske också nya och dessa segra i allmänhet öfver läkarens suggestioner. I de flesta fall måste därför ett annat tillstånd skapas, där autosuggestionens makt brytes, och ett sådant tillstånd är det hypnotiska. Det är sålunda af den allra största betydelse, att vi lärt känna detta tillstånd, hvarunder suggestibiliteten, d. ä. mottagligheten för föreställningar eller förmågan att tro, är stegrad.

Hvad är detta för ett tillstånd? Det kan i korthet psykologiskt karakteriseras därmed, att patienten därunder utan vidare antager såsom sanna de föreställningar man bibringar honom, och dessa föreställningar återverka i sin ordning på kroppen och dess organ. Det är sålunda en rent psykisk inverkan af en på organismen återverkande kraft. Detta tillstånd är en förutsättning för en rationellt genomförd psykisk behandling. Liksom det tillstånd, som kloroformen framkallar, i många fall är nödvändigt för att en större och allvarligare kirurgisk operation skall kunna företagas, är också det hypnotiska tillståndet af nöden att framkalla, om den efterföljande psykiska operationen skall lyckas. Hypnosen är sålunda endast en förberedelse, om än en nödvändig sådan, för att suggestionsbehandlingen, som i alla händelser är den vida viktigaste afdelningen, skall kunna med hopp om framgång företagas. Endast i de sällan inträffande fall, där hypnosen är synnerligen djup och en verklig sömn inträder, verkar detta tillstånd oberoende af alla suggestioner välgörande och hälsa kan inträffa, utan att en enda suggestion direkt gifves den sjuke. Men i flertalet fall är hypnosen icke så djup.

På en mera detaljerad psykologisk analys af detta tillstånd är ej här lämpligt att ingå, ty detta skulle föra för långt från ämnet, och för

dess förstående erfordras djupare psykologiska insikter. Den härför intresserade hänvisas därför till större psykologiska verk. Endast det bör anmärkas, att psykologerna allt mer och mer börjat uppskatta värdet af hypnosen för sina studier och iakttagelser, och de ha nu fått hvad de så länge saknat: ett medel för experimentella ändamål, det där knappast kan öfverskattas.

Vid en helt ytlig betraktelse ter sig hypnosen som ett mer eller mindre sömnliknande tillstånd — hvadan också namnet — som uppträder under mycket olika och växlande former. Från den obetydligaste slummer till den djupaste sömn finnas alla tänkbara öfvergångar. I det lättaste tillståndet, som man i allmänhet kan framkalla vid första försöket, är patienten oförmögen att öppna ögonen, och detta är ett säkert kännetecken på hypnosen, något annat bestämdt tecken finnes icke. Den sjuke kan tala, vända sig, utföra rörelser, oftast ligger han dock stilla. Redan härunder är suggestibiliteten stegrad, och till och med de, som tala, som diskutera, finna sig efteråt bundna af suggestionen, ty redan nu kunna många smärtor förmås att försvinna. Men ofta är suggestionen under detta lättare hypnotiska tillstånd icke nog kraftigt verksamt, hvarför man då söker framkalla ett djupare, som ytligt karaktäriseras däraf, att den sjuke ej förmår frivilligt röra sig, förmågan att tala inskränkes till enstafviga ord, ja och nej. Minnet är ännu bibehållet, om än i några fall något virrigt efter uppvaknandet. Detta tillstånd är i de flesta fall tillräckligt för den terapeutiska suggestionen, om man än i ett och annat fall, där det är nyttigt, att den sjuke ej erinrar sig de gifna suggestionerna, söker framkalla ett ännu djupare tillstånd, så vidt detta nämligen är möjligt, ty det lyckas visst icke alltid. Denna djupare hypnotiska sömn kallas somnambulism och kännetecknas däraf, att den sjuke ej erinrar sig något efter uppvaknandet af hvad som skett och försiggått under sömnen. Dessa här i största korthet skisserade s. k. grader äro endast artificiella typer, dem man utvalt bland en mängd föga från hvarandra skilda tillstånd. Det ges flere mellanliggande t. ex. ett mellan andra graden, där minnet vid uppvaknandet är kvar, och den tredje, där detta icke är fallet, som karakteriseras däraf, att minnet till en början är borta, men där patienten, ansatt af frågor, slutligen erinrar sig allt hvad som förefallit under hypnosen. Så ser man vidare ej så sällan ett tillstånd, som ligger emellan det första och det tredje, där patienten har full förmåga att tala, men på samma gång är absolut oförmögen att erinra sig något efter uppvaknandet.

Af ofvanstående framgår, att något bestämdt fysiskt kännetecken på att en människa är hypnotiserad icke finnes, om man undantager oförmågan att öppna ögonen. Man har utsatt sig för stora och viktiga misstag just därigenom, att man sökt efter fysiska tecken där, hvarest sådana icke finnas. Det är endast på det psykiska området man har att söka efter säkra, det hypnotiska tillståndet karakteriserande tecken. Det är Nancyskolans förtjänst att tvärt emot Salpêtriërskolans dogmatiska satsar ha skarpt betonat just detta och framhållit, att det endast är det förändrade själstillståndet, som utmärker hypnosen. Ja, alla hypnotiska fenomen kunna med lätthet förklaras endast ur denna enda synpunkt, den nämligen, att hypnosen är ett tillstånd af stegrad suggestibilitet, alltså af större förmåga att mottaga suggestioner. Dessa behärska hvarje normalt själslif, ty psykologien benämner just suggestion

hvarje föreställning, som är så beskaffad, att alla motverkande föreställningar äro hämmade. Utan suggestioner gifves ingen konst, ingen religion, ingen vetenskap, ingen politik, ingen uppfostran, ja, ingen öfvertygelse. Suggestioner äro alltså normala fenomen, som genom sin nära släktskap med uppmärksamhetens och abstraktionens fenomen vinna i begriplighet, och hvilkas förklarande måste utgå från hämmandet, inhibitionens lag. Hypnosen är helt enkelt ett tillstånd, i hvilket suggestioner lättare uppstå och göra sig gällande och särskildt de föreställningar, som väckas af hypnotisören, varda till suggestioner, inför hvilka alla motverkande föreställningar, alltså äfven förut förvärfvade suggestioner, undertryckas. Det hypnotiska tillståndet medför således ingenting abnormt, de ur erfarenheten vunna associationerna hopkedjas fastmer på vanligt sätt vid föreställningarna, uppväcka känslor, frambringa viljeimpulsar, i korthet sagdt, ingenting träder i dagen, som ej i det fullt vakna tillståndet skulle ha förekommit, därest blott alla motverkande, hämmande föreställningar vore undertryckta. Man kan därför instämma med Bernheim och Delboeuf, när de yttra, att hypnosen icke finns, om man därmed förstår ett abnormt, sjukligt tillstånd.

Sömn i egentlig mening är icke nödvändig vid den hypnotiska behandlingen, det är ju endast meningen att framkalla detta egendomliga, psykiska tillstånd, då suggestibiliteten är stegrad och själen genom sitt organ hjärnan kan utveckla en större och kraftigare verksamhet i den riktning man önskar. En hel del människor kunna ej fatta detta, äfven sedan de blifvit friska, ha de beklagat, att de aldrig kunde sova under behandlingen, men hälsan ha de dock återfått.

I hvilket tillstånd befinner sig nu hjärnan under hypnosen? Härom känner man icke mycket, lika litet som man ännu känner den naturliga sömnen. Det mesta hvad man härom tror sig veta är blott hypoteser. Vi få vänta på den exakta lösningen häraf, till dess vi bättre känna nervsystemets lif, hvaraf hypnosen är ett särskildt fall. Man får nöja sig med att i korta ord karakterisera hvad man iakttagit, utan att kunna förklara det. De begrepp, som Brown-Séguard infört i den allmänna fysiologien, nämligen inhibitionens eller hämmandets och dynamogenesens eller kraftutvecklingens, äro tillräckligt positiva och stå i öfverensstämmelse med den allmänna meningen inom fysiologien. Troligen äro vissa delar af hjärnan under hypnosen försatta i ett inhibitions-tillstånd, suggestibiliteten har en gynsam jordmån och suggestioner, som markera det centrum, som ensamt bör väckas till verksamhet, leda än till en kraftutvecklande än till en hämmande.

Huru framkallas detta tillstånd, och huru bibringras suggestionen den sjuke? Den metod man numera använder är i hufvudsak den, som först framställdes af Liébeault, som genom analys af uppmärksamhetens psykologi visade, att hypnosen själf kan genom suggestion framkallas. Hvarje läkare, som har någon större erfarenhet i suggestionsterapiens praktiska användning, har också småningom skapat sig en egen metod. Det är för den sjuke stundom fördelaktigt att först se några andra sjuka, som behandlas inför hans ögon, på det all ängslan och skräck för det skenbart så mystiska och oförklarliga försvinna. När han då märker, att läkaren är hans verkliga, uppriktige vän, som gör sitt bästa och af alla krafter bemödar sig om att hjälpa honom, då är det första och svåraste steget taget och hypnosen inträder

nästan af sig själf. Vi gå helt enkelt till väga alldeles som modern, som söfver sitt barn. Vi bedja den sjuke koncentrera sina tankar, vi tala till honom tröstande, lugnande ord. Ty sant säger skalden:

Sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis et magnum morbi deponere partem.

Den sjuke faller snart in i ett passivitetstillsånd, därunder han erfar en stor lindring af våra ord. Är han orolig, blir han lugnad, är han sviktande i sin tro på och i sin öfvertygelse om en lycklig utgång af sitt lidande, så inge vi honom styrka och tillförsikt. Är han förtviflad, skänka vi honom hoppets tröstande ord. Här är naturligtvis ett stort fält öppet för den behandlande läkarens takt och erfarenhet, och hans tålmod får ej ha några gränser. I själfva verket blifva de flesta sjuka dag för dag mera bedöfvade under våra suggestioner, och de hängifva sig alltmer och mer åt den hvila, det lugn, som hypnosen skänker dem. De kunna också göra detta med fullaste förtröstan, ty de veta, att intet experiment företages, absolut intet, som ej står i omedelbart sammanhang med sjukdomen och dess botande.

(Forts.)

Ur notisboken.

Studiestipendier för kvinnor. Fredrika-Bremer-Förbundets yrkes- och studiestipendier för år 1896 hafva utdelats på följande sätt:

1,500 kr. till medicine licentiaten fröken Maria Folkeson såsom resestipendium för att i utlandet idka obstetriska och gynekologiska studier;

500 kr. till medicine kandidaten Hanna Christer-Nilson för medicinska studier;

300 kr. till fil. kandidaten fröken Naima Sahlbom för studier vid Stockholms högskola;

300 kr. till fröken Gerda Lagervall för genomgående af folkskolelärarynnesseminarium;

360 kr. till fröken Elisabeth Rosborg för studier vid tekniska skolans högre konstindustriella afdelning (Stockholms stads stipendium);

270 kr. till fröken Elisabeth Lundvall för utbildning vid teknisk skola till mönsterriterska (Södermanlands län stipendium);

180 kr. till fru Marie Louise Sontag för utbildning till föreståndarinna vid arbetsstuga (Malmöhus stipendium);

180 kr. till fröken Hanna Jusander för genomgående af sjukvårdskurs vid Sofiahemmet (Kristianstads läns stipendium);

180 kr. till fröken Hilda Amalia Anderson för genomgående af lärarinnekurs i huslig ekonomi för folkskola (Östergötlands läns stipendium).

I sammanhang med ofvanstående äro vi i tillfälle att upplysa att dessutom stipendiefonder stå under bildning i 17 af Sveriges län, och att stipendierna utdelas, så snart ett läns insats i förbundets allmänna stipendiefond stigit till 5,000 kr.

En kvinnokongress i Paris öppnades den 8 d:s och fortgick till den 12. Programmet omfattade bland annat: Förändringar i den civila lagstiftningen och straffrätten till förmån för kvinnorna och deras likställighet med männen, ekonomiska och arbetsfrågor, frågor rörande världsfreden, uppfostran, den offentliga välgörenheten, municipala och politiska rättigheter, den reglementerade prostitutionens afskaffande m. m. Bland de anmälda talarna funnos flere bland kvinnoemancipationens mera kända förkämpar. Tre skandinaviska damer stodo uppförda på talarnes lista, nämligen Hilda Sachs, Mathilde Bajer och Ida Molander.

En minnesfest öfver Hanna Winge, den nyligen affidna konstnärinnan, var Nya Iduns senaste sammanträde.

För aftonen var en utställning anordnad, hvarvid tafior samt en serie modeller från Handarbetets vänner förevisades, de förra målade och de senare komponerade af den hänsöfna. Ett ungdomsporträtt af fru Winge, måladt af hennes man, professor Winge, var äfven att bese. Fröken L. Dahlgren uppläste fru Winges biografi, som författats af professor Dietrichson för tidskriften »Dagny», och som ännu finnes blott i manuskript.

Den raska fyrmästardottern Beda Alm erhöi långfredagen i Hällnäs kyrka den henne af konungen tillerkända silfvermedaljen »för berömliga gärningar», hvilken medalj efter högmessans slut till henne öfverlämnades af lotskapten Smith, som därvid höll ett anslående tal. Beda Alm heter, som Idun förut nämnt, då vi nyligen meddelade hennes porträtt, numera fru Rydén och är gift med läraren vid Hällnäs kyrkskola F. A. Rydén.

Teater och musik.

K. Dramatiska teatern hade i onsdags en intressant premiär, till hvilken vi i nästa nummer närmare återkomma, då för första gången uppfördes »Fabror Pål», komedi i 4 akter af *Anna Wahlenberg*.

Vår genialiske skådespelarveteran hr *Knut Almlöf* utför titelrollen i denna pjäs — ett numera enastående tillfälle att se den framstående skådespelaren i en *ny*, för honom direkt skriven roll.

Vasateatern gifver i dag fredag för första gången »Giboyers son», komedi i 5 akter af Emile Augier. Vi återkomma.

Fröken Tora Hwass' triosoaré å Vetenskapsakademiens hörsal förtjänade att räknas bland säsongens gedignaste musiköjen och lämnade glädjande bevis på den vackra utveckling, konsertgifvarinnan nu nått som virtuos på sitt instrument. I Schumanns *fiss-moll-sonat op. 11* hade hon tillfälle att särskildt framhäfva sina solida pianistegenskaper. Konsertens glansnummer utgjordes dock obestriddigen af Beethovens härliga *B-dur-trio för piano, violin och violoncell*, vid hvilken hrr *Zetterqvist* och *Neruda* lämnade en utsökt medverkan, liksom sedermera i Tschajkowskis *A-moll-trio*, äfven den en intressant bekantskap att stifta. Publiken kunde ha varit talrikare, men icke nöjdare med den underhållande musikaftonen.

Hrr Stenhammars och Bäcks tredje musikafton å Vetenskapsakademiens hörsal på lördag, vid hvilken uteslutande slavisk musik kommer att utföras, rekommenderas i alla musikvänners hägkomst.

Det välkända sångsällskapet O. D. från Upsala gifver på söndag middag *matiné* härstädes i Musik. akademiens stora sal, med k. hofkapellets medverkan och under ledning af direktör musices Hedenblad. Naturligtvis ett fullt hus!

Stilleben.

Novell af *Alvilde Prydz*.

(Forts. o. slut.)

Han hade icke kunnat undgå att se honom ibland i det låga källarfönstret.

När han slutligen reste sig upp för att gå ut och ännu en gång häntyddes på papegojan, svarade Bertine nej med en öfverraskande bestämdhet, som härledde sig där-af att hon under hela tiden, medan han läste, fast hon haft ögonen slutna, sett framför sig ett litet smutsigt barnansikte.

Då Hans Didrik kom hem till middagen, hade Bertine återigen gråtit, ehuru hon visste, att han icke tålde det, och fram på eftermiddagen måste hon intaga sängen.

Det som mest förgade Hans Didrik var, att Netta såg helt förnöjd ut och därtill var nog fräck att fråga, om hon inte kunde få gå ner med litet mat till gossen.

Om natten kunde Bertine naturligtvis icke sova — och Hans Didrik lika litet — det låg liksom en förtrollning öfver huset, och det var tydligen Nettas skuld alltsammans.

Bertine kunde icke stiga upp följande morgon. Hon hade feber och kastade sig oroligt i sängen.

Hans Didrik ville skicka bud efter doktorn.

Säljas hos Carl G. Leth, Drottninggatan 44. rekommenderas såsom de bästa och tillförlitligaste präparat för tändernas och munns rensning. Säljas hos de flesta bok- och parfymhandlande i riket samt i parti med hög rabatt hos C. O. Koch, Linköping. Tandläkare C. O. Koch's muntinktur Odontofyl och natent Tandborstar tandpasta Floriline, tandborstar

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två Slag, Tandpasta, Tandtinktur
 nya präparat för tändernas vård:

Berntine reste sig häftigt upp och såg på honom: »Hans Didrik, det tjänar ingenting till!»

Hans Didrik tyckte, att hon såg så upprörd ut, och bestämde sig för att hämta doktorn likafullt.

Berntine återtog, som om hon läst hans tankar: »Det hjälper inte alls! Ser du, jag drömde, att Dinah sade . . . vi skulle ingen papegoja ha, sade hon . . . vi skulle ta gossen — det sade Dinah!» — — —

Hans Didrik stod ett ögonblick mällös — därpå gick han in i sitt eget rum.

Men ordet, det förlösande ordet var uttaladt!

Berntine kunde likväl icke lämna sängen. Då Hans Didrik kom in igen för att se till henne, hade hon fallit i en stilla gråt, som tycktes aldrig vilja upphöra.

Hans Didrik gick och kom in igen och blef slutligen smått otålig: »Herre Gud, Berntine, du kan ju få allt som du vill ha det!»

Och så gick Hans Didrik — han hade så svårt för att se någon gråta.

Men den natten sof han icke heller. Han var flere gånger vid systemns dörr och lyssnade — hon låg ännu och grät.

Då blef Hans Didrik så underligt tung till sinnet, som hade han haft en känsla af allt, hvad dessa tårar gällde, och han vände sakta tillbaka till sin säng.

Men för Berntine hade det nu fattade beslutet kastat ett skarpt ljus öfver hennes och systrarnas lif, och det var för henne, som om en dörr öppnats för allt hvad de under detta lif stängt ute från sig.

Hade det varit något lif, alla dessa år? Nu, då hon låg där vissnad och maktlös,

förstod hon först, hur gamla de blifvit alle sammans, utan att de någonsin varit i besittning af ungdomen eller förnummit, att de lefde midt i en värld, som hade berättigade kraf på dem.

Och Berntine grät öfver, hvad de själfva stängt ute från sig alla dessa fem fröknar Engel: så mycken lycka och nöd och fröjd och smärta af det, som hör en människa till!

Beslutet hade för Berntine blifvit ett genombrott . . . en formlig upptäckt af lifvet.

— När Hans Didrik nästa morgon kom in, var Berntine lugn och stilla som vanligt, men så medtagen, att det icke kunde blifva tal om att stiga upp, ehuru hon själf ovillkorligen ville det.

Och så gingo flere dagar, innan hon en morgon vid vanlig tid kunde infinna sig i matsalen.

Hans Didrik, som redan satt vid sin frukost, såg förvånad upp. Hon hade ju hatt och kappa på. Han kunde icke fatta, hvad hon menade med det.

»Jag skall säga dig, Hans Didrik, jag kan inte få någon ro — —». Hon kom icke längre; Hans Didrik försökte icke heller att säga något — han såg blott så förunderligt högtidlig ut.

— Hon ville gå, men han tog henne vid handen och drog henne med sig in i det lilla rummet, som hon knappt varit inne i efter Dinahs död.

Men därinne var nu alldeles förändradt: där stod en liten barnsäng och midt på golfvet en gunghäst.

Och vid ett bord med leksaker stod Netta med sitt bredaste leende och ställde upp

tennsoldater — och vid sidan af henne i blå jerseydräkt en liten vacker pys, så allvarligt upptagen, att han icke märkte, att någon kom in.

»Här har du nr 3!» utbrast Hans Didrik strålände. »Tänk, han säger, att han heter Hans, du, och han är tre år, säger han!»

Berntine hade tagit barnet i sina armar och stod där så tyst.

En värmande tanke smög sig in i det gamla hjärtat: det var hennes barn! — Lifvet hade ännu användning för henne, hade ännu något i behåll för henne af sin nöd och sin lycka. Hon vände sig djupt rörd till Hans Didrik! »Det blir en öfverraskning för småflickorna — en annan än vi tänkte oss!» . . .

Men gossen ville ner till Hans Didrik, som ställde honom på golfvet och lade ett litet gevär öfver hans axel.

»Och har du sett på maken? Han kan redan handtera geväret! — — Framåt marsch!»

Och Hans Didrik röt och kommanderade, som han brukade göra, när han excererade rekryter. (Slut.)

Innehållsförteckning:

Hanna Palme, född von Born; af J. N.-g. (Med porträtt). — Två öden; af Emil Linders: I tysthet jordas. I kypéen. — Kvinnofrågor vid 1896 års riksdag. — Outtalande ord; skiss för Idun af Agathe Lind. II. — Till Iduns julnummer. — Om »kvinnans ställning och uppgift i samhället». — När man skall hålla gästbud . . . Några praktiska vinklar för unga husmödrar, af Ellen Bergström VI: Efter middagen. — Barfota; ett litet kapitel hälsovård af Husmoder. — Iduns läkarartiklar. VIII: Psykoterapi; af dr O. G. Wetterstrand. (Forts.) — Ur notisboken. — Teater och musik. — Stilleben; novell af Aivilde Prydz. (Forts. o. slut). — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Jag följer män'skan i lifvets skiften
Som dess förtrampade, trogna slaf
Snart sagdt från vaggan och intill
griften —
Ja, ofta följer jag med i graf.
För framåtsträfvandet här i lifvet
Af största nytta jag är och var;
Fast mångens framgång — det är
ju gifvet —
Kan kännetecknas som underbar.

Jag kan ej ensam i lifvet vandra
I våto, torro och slit och svett:
Jag har en make, jag såsom andra,
Som trofast delar så ljuft som ledt.
Och lyckligt är vårt förbund och
enigt,
(På säkra grunder det fotadt är),
Och fast vårt kall nog minsann är
benigt,
Vi tåligt uthärda dess besvär.

Hvem kan väl räkna de uppdrag
alla,
Som ständigt komma uppå min lott?
De på mitt dragande kall väl falla,
Men endast afdrag till lön jag fått.
Jag åt min framgång mig föga glä-
der,
Ty ödet skapt mig till undergång.
Och fast så väl jag min plats be-
kläder,
Jag ändå tryckes af band och tvång.

Jag under uppväxten fick erfara,
Hur lyckan kommer och lyckan går,

Och nu som fullväxt jag kan befara,
Att ingen lycka just fast består.
Framstegspartiet — det är min ära —
Jag tillhör, äfven af eget val;
Men ser jag dock, det för långt vill
bära:
Jag utan tvekan ger stoppsignal.

Men tro dock ej att det är finalen,
Som ljuder då för er gamla vän,
Ty har man hörsammat blott signa-
len,
Jag nog för framsteg vill verka än.
Allt, hvad som erfordras för mitt
hela,
Här nedan noga noteradt är.
Se'n ha ni åter, det kan ej fela,
Er egen tjänare Lycko-Per!

Hvad gossen krossade nyss med
stenen.
Hvarunder olyckan hände så;
Se'n tog nog slyngeln minsann till
benen.
Hvad han var nära att göra då;
Förskräckt kom gumman som lidit
skadan

Utur sitt lilla — du vet nog hvad!
Hvad hon ej var — det förstods af
svadan;
Hvad min hon hade — ej var den
glad!

Hvaruti gumman, kan jag bedyra,
Rätt mycken styrka än hade kvar;
Hvad det då var för pojkvasken yra,
Att han i pinnarne var så snar;
Ett namn mig säg på den våta spor-
ten,
Som ifrigt idkas uti vår nord.

Hvad Bacchihjälten af lägsta sorten
Väl skattar högst utaf allt på jord.
Hvad nog han aktar för torka stän-
digt.

Hvari väl oftast han går, jag tror.
Hvarmed i rippet du helt behändigt
Kan af en gnista få eld så stor.
Hvad du i Norge bestämdt skall
finna.

Ett smeknamn som du åt lillan
ger.

Hvad bör du dommar'n, att rätten
vinna?
(Jag anför ordspråket blott, jag ber!)
Hur mickel tyckte sig bären finna;
(Också ett ordspråk, helt utnött nu.)
Hvad täljer timmarna som försvinna?
Ett skydd i ofrid som fredstid ju.
Hvad gör den girige öfverdrifvet?
(En dygd förvandlas ju lätt till last.)
Hvad han lär göra — det tas för
gifvet —
Då han skall köpa så löst som fast.
Hvarmed i längden man ej kan öka
Sitt kära jag, fast man gärna vill.
(Med klackar kan man ändå försöka,
Ty alltid gör det väl något till.)
Hvad skiljer scenen ifrån salongen?
(Nåja, den gåtan du löser lätt.)
Framför den skillnaden har nog
mången
Novis i konsten med bäfvan träd.)
Hvari sibyllan med siarblicken
Ditt öde läser — det slår ej fel.
Hvartill det erfordras två på prickten.
Nämn utaf skeppet en högrest del.
Ett träd hvars krona helt sakta
skälfter,
Då största vindstilla eljes rår.
Hvaröfver det ju sin krona hvälfter.
Hvad ju för rampris man köpa får.
Hvem i ett »mål» har en roll att
spela.

Hur många fordras af sorten minst?
Hvarpå då märks, att ej mål lär fela.
Det blir kanske hela sakens vinst.
Sist tvänne matfrågor just för alla,
Såväl för människor som för djur —
Lifsfrågor kan man dem äfven
kalla. —
Nu är det tillräckligt, eller hur?
L—a.

Anagram.

1) Hvad flyger bort med tiden
själf
Och är en våg utaf dess älf?
2) Hvad är som likna kan en sky,
Men stiger upp ur kärrets dy?

3) Hvad kallas det oss friska gör
Och hälsan stadig till oss för?
J. S.

Fyrkantsgåta.

	1	2	3	4
1	a	a	i	i
2	o	o	o	l
3	l	l	l	n
4	s	s	t	t

1) En stad som ej mera finnes,
2) boktryckeriterm, 3) en vansklig
bana, 4) bör bortarbetas.
b—g.

Lösningar.

Logogryfen: Hamlet; mat, malt, Atle, halm, tam, hal, het, mal, al, alm, Lea, lat, meta, helt, hem, hat, halt, Tea, Malte, ham, »Halte».

Charaden: Ek-dun-ge.

Triangelaritmogryfen: Verona, Emeli, resa, Ola, ni, a.

Bokstafsgåtan: Blomsterrankan.

Sifferlogogryfen: Myrstack; 1) skvar, 2) Tyra, Mary, 3) tack, 4) mysk, 5) yakt smack 6) tyskar.

Ordsprågsåtan: »Lat man får mager käl-
1) löfsal, 2) mandel, 3) fotbad, 4) marmor, 5) vinfat, 6) kalkon, 7) agraff, 8) Asgård, 9) Berlin, 10) Gudmar, 11) soldat, 12) Peking, 13) mörker, 14) skuros, 15) bikupa, 16) färull, 17) lodjur.

Apoköpen: Rosta, rost, ros, ro.

Paragrammet: Malaj, isolera, kafferep, ansluta, damkorn, ode, nolis.

ENEROTH & Co.
 Tekniska Fabriken "GÖTA LEJON"
 * * * GÖTEBORG.

rekommendera sitt allmänt erkända
LUTPULVER
 —————
 — fritt från klor —

Lutpulvret begagnas vid lak eller tvätt i stället
 för bästa och renaste aska. Användningsättet
 alldeles samma som med vanlig asklut, och
SÅP-PULVER (fritt från klor).

Sparar **penningar.**
 — Sparar **arbete.**
 — Sparar **kläder** och
 ersätter såpa eller tvål.